

МОДЕРНІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Банківська система України в період 2014–2016 рр. пройшла процес очищення. В результаті кількість банківських установ зменшилась з 175 на 1.01.2008 р. до 81 на 1.09.2018 р. [1-2]. Втім процеси реформування банківського сектору продовжуються й сьогодні у напрямку забезпечення стабільної конкурентоспроможної банківської системи країни.

На 1.01.2018 р. інституційна структура банківської системи представлена 82 банківськими установами, з яких 38 – з іноземним капіталом. Особливістю є домінування державної власності у банківському секторі – 55% у установ. Банківським іноземним групам належить 33% установ, приватному українському капіталу лише 13%. Втім, якщо розглядати структуру капіталу і зобов'язань, то на державні банки приходить відповідно 47,4% і 56%, на іноземні – 35,8% і 30,5%, приватні українські – 15,1% і 30,1%. Найбільший приріст капіталу у 2017 р. спостерігалось у державних банках у результаті докапіталізації (103,6% до банківської системи), іноземні банківські групи навпаки скоротили присутність в Україні (-7,5% до банківської системи). Зобов'язання державних і приватних українських банків зросли, а іноземних зменшились. Частка валютних активів у банківській системі країни становить 37,9% на 1.01.2018 р., а отже курсові коливання є суттєвим чинником коливання активів банківської системи [1-2].

У 2017 р. зростає кредитний портфель банків (+3,7%), що можна пояснити стабілізацією розвитку національної економіки, у тому числі й банківської системи. 84,5% кредитів, виданих банківськими установами, на 1.01.2018 р. припадає на юридичні особи і лише 15,5% – на фізичні особи. В той же час, у 2017 р. кредити фізичним особам зростають випереджаючими темпами (переважно за рахунок споживчих) – 8,6% проти 2,7%, чому сприяло зниження вартості кредитних ресурсів. Середня вартість кредитів у національній валюті на 1.01.2018 р. становить 16,7%, в іноземній – 6,4%. [1-2]. Проблема активізації банківського кредитування залишаються високий рівень неробочих кредитів (понад 50%) та кредитів в іноземній валюті (46%) [1], що є наслідком фінансово-економічної нестабільності, неурегульованості відносин між позичальниками і боржниками, низької якості кредитних портфелів банківських установ й ін.

Спостерігається і зростання обсягу вкладів у банківські установи в 2017 р. (+6,4%), зокрема середньострокових і довгострокових. 38% залучених банками строкових вкладів забезпечують фізичні особи. Рівень доларизації клієнтського портфелю вкладників становить 46%.

Загальний фінансовий результат банківських установ за 2017 р. є негативним – -24,36 млрд грн., що значно менше, ніж попереднього року. Загалом збиток за результатами 2017 р. отримали 19 банківських установ. Основним чинником зростання збитків є зростання відрахувань у резерви чотирма найбільшими банками. Найбільший збиток отримали «Приватбанк», «Промінвестбанк», «ВТБ банк». Найбільший прибуток за цей же рік отримали «Райффайзен Банк Аваль», «УкрСиббанк», «Креді Агріколь Банк», які належать іноземним банківським групам (44,7% прибутку банківської системи). Основним джерелами зростання прибутку були комісійні та процентні доходи, зменшення витрат на формування резервів. В цілому це свідчить, що банки з іноземним капіталом функціонують в Україні з вищою ефективністю, ніж з вітчизняним.

Отже, можна відзначити, що банківська система України поступово відновлює свою стабільність. На банківському ринку з'являються нові бізнес-моделі, зокрема орієнтовані на малий і середній бізнес, споживче кредитування, втім рівень його діджиталізації залишається невисоким. У результаті практично відсутні продукти масштабного поширення, масового споживання, що є світовою тенденцією. Отже, важливим кроком подальшого розвитку вітчизняного банківського сектору є активне впровадження інновацій, як технологічних, так і управлінських, продуктових тощо, а також залучення фінтех-компаній. Цифрові технології мають стати основою стратегічного розвитку банківських установ. Особливо актуальним на сьогодні також є впровадження інноваційного корпоратив-

ного управління в банківському секторі, нових підходів управління персоналу.

Важливим аспектом подальшого розвитку банківської системи також є відновлення та зростання кредитування національної економіки, зокрема реального сектору, малих і середніх підприємств. Утім це потребує урегулювання проблеми накопичених неробочих кредитів, що має вирішуватися, як на рівні держави, так і на рівні регулятора (НБУ), банківських установ, суб'єктів господарювання. Має відбутися посилення прав кредиторів на основі прийняття відповідних законів, створення та інституціоналізації ринку «поганих» боргів. Без вирішення проблеми неробочих кредитів не можна відновити стійкий прибуток банківських установ, оскільки проценти є одним з основних джерел доходів банку. Втім сподіватися лише на кредитні операції не варто, поряд з цим слід розвивати нові інноваційні фінансові операції та інноваційні фінансові продукти.

Успішному розвитку банківського сектору також буде сприяти стійке закріплення незалежності НБУ, макроекономічна і макрофінансова стабільність, подальше зростання капіталу банківських установ, зростання доброякісної конкуренції та відкритості у банківському секторі, зменшення частки державної власності, підвищення фінансової та інвестиційної активності населення й ін.

Література:

1. Аналітичний огляд банківської системи України за 2017 р. – К. : Рюрік, 2018. – 24 с.
2. Статистика [Електронний ресурс]: Національний банк України. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674. – Назва з екрана.